ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 71.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ПЯТНИЦА, 13-*го Сентября.* — **1846** — *Wilno. PIĄTEK*, 13-*go Września*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 7-го Сентября.

1-го Сентября, имѣли честь представляться Ея Величеству Государынѣ Императрицѣ, Г-жа *Нординъ*, супруга Чрезвычайнаго Посланника и Полномочнаго Министра Е. В. Короля Шведскаго и Норвежскаго, и Княгиня *Суццо*.

—

Государь Императоръ, по Положенію Комитета Гг. Министровъ, въ 23 й день минувшаго Іюля, Высочайше повелѣть соизволилъ: постановленное въ 530 й статьѣ т. 6 Свод. Воен. Постанов. (продолж. 1 е) правило о вычетѣ у чиновника изъ выслуги къ пенсіи двухъ лѣтъ, если онъ былъ наказанъ за что либо арестомъ по суду, или безъ суда, но нахожденіе подъ онымъ вмѣнено было въ наказаніе, распространить и на оштрафованіе, опредѣленное по закону за просрочку въ отпуску болѣе мѣсяца.

— Обнародованъ Указъ Правительствующаго Сената, о клейменіи пойманныхъ внѣ предѣловъ Сибири бѣглыхъ преступниковъ, приговор нныхъ къ ссылкѣ, а также приговоренныхъ къ каторжной ра-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 7 go Września.

Dnia 1-go Września, miały honor przedstawiać się Najjaśniejszej Cesarzowej Jej Mości, P. *Nordin*, żona Nadzwyczajnego Posła i Pełnomocnego Ministra Najjaśniejszego Króla Szwedzkiego i Norwedzkiego, i Xiężna *Suzzo*.

—

Jego Cesarska Mość, po nastałém postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, w dniu 23-m zeszłego Lipca, Najwyżéj rozkazać raczył: przepisane w 530-m artykule VI T. Zbioru Wojskowych Ustaw dalszego ciągu sposz. 1) prawidło, o potrącaniu urzędnikom z wysłużonych do pensyi dwóch lat, jeżeli za cokolwiekbądź byli ukarani aresztem za wyrokiem sądowym, lub też bez sądu, skoro zostawanie pod aresztem poczytane było za karę: rozciągnąć także i na osztrafowanie, ustanowione prawem za przedłużenie więcéj niż miesiąc oznaczonego urlopem czasu.

— Ogłoszono Ukaz Rządzącego Senatu, o piętnowaniu schwytanych za granicą Syberyi, zbiegłych przestępców skazanych na osiedlenie, i zbiegów skazanych na ciężkie roboty, tudzież wszystkich włoczęgów zeznających, że nie

СМѢСЬ.

—

ОТЪ РУССКАГО ГЕОГРАФИЧЕСКАГО ОБЩЕСТВА.

По Высочайшему соизволенію, основано въ С. Петербургѣ, въ 1845 году, Русское Географическое Общество подъ предсѣдательствомъ Его Императорскаго Высочества Государя Великаго Князя Константина Николаевича, съ цѣлію собирать географическія, статистическія и этнографическія свѣдѣнія преимущественно о Россіи, обработывать ихъ ученымъ образомъ и за тѣмъ распространять какъ въ Отечествѣ, такъ и за границей. Поэтому Общество должно быть средоточіемъ, куда будутъ стекаться географическія данныя, для разбора ихъ и приведенія въ одно цѣлое, доступное каждому.

Отправленіе ученыхъ экспедицій будетъ однимъ изъ главныхъ средствъ для собранія нужныхъ матеріаловъ, а изданіе „*Записокъ Общества*" и отдѣльныхъ книгъ передастъ любителямъ просвѣщенія собранныя свѣдѣнія. Переписка Общества съ Учеными, посвятившими себя Наукамъ географическимъ есть другое средство для достиженія его цѣли. Но сверхъ того желательно, чтобы наибольшее число образованныхъ Русскихъ приняло участіе въ трудахъ Обще-

ROZMAITOŚCI.

—

OD TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO ROSSYJSKIEGO.

W roku 1845 zawiązane zostało w Petersburgu, za Najwyższém zezwoleniem, Towarzystwo Geograficzne Rossyjskie, pod Prezydencyą Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Xięcia Konstantego Nikołajewicza, w celu zbierania wiadomości geograficznych, statystycznych i etnograficznych, dotyczących szczególniéj Rossyi, obrabiania tychże sposobem naukowym, a następnie rozszerzania ich tak w Ojczyznie, jako i za granicą. Z tego powodu Towarzystwo to musi być punktem środkowym, do którego spływać będą data geograficzne, dla rozpoznawania takowych i zebrania w jednę całość, każdemu przystępną.

Wyprawy naukowe będą jednym z głównych środków do zbierania potrzebnych materyałów, a wydawanie „*Pamiętników Towarzystwa*" i odrębnych dzieł, dostarczy miłośnikom oświaty zebranych wiadomości. Korrespondencya Towarzystwa z uczonymi, poświęcającymi się naukom geograficznym, jest drugim środkiem do osiągnienia tego celu. Lecz oprócz tego pożądaną jest rzeczą, aby największa liczba ukształconych Rossyan wzięła udział w pracach Towarzystwa: gdyż w obecnym razie, im więcéj

ботѣ, и вообще всѣхъ бродягъ, показывающихъ себя непомнящими родства, или присвоивающихъ ложныя прозванія. Клейма будутъ прикладываемы ниже локтя и на лопаткѣ.

— Государь Императоръ, по Положенію Комитета Гг. Министровъ, Высочайше повелѣть соизволилъ: художникамъ или ученикамъ Императорской Академіи Художествъ, отправляющимся за границу на собственный счетъ для усовершенствованія, по засвидѣтельствованію Академіи о ихъ способностяхъ и дарованіи, а равно и надобности въ предпринимаемомъ путешествіи, выдавать заграничные паспорты безпошлинно.

pamiętają skąd są rodem, lub też przybierających fałszywe nazwiska. Piętna mają być kładzione niżéj łokcia i na łopatce.

— Jego Cesarska Mość, w skutku uchwały Komitetu PP. Ministrów, Najwyżéj rozkazać raczył: artystom, lub uczniom Cesarskiej Akademii Sztuk, wyjeżdżającym za granicę, własnym kosztem, dla udoskonalenia się, na poświadczenie Akademii o ich usposobieniu i talentach, a oraz potrzebie takowéj podróży, wydawać paszporta zagraniczne bezpłatnie.

—

12-го сего Августа скончался въ Ревелѣ, знаменитый мореплаватель, Адмиралъ Иванъ Ѳеодоровичъ *Крузенштернъ*.

— 25-го числа скончался въ С. Петербургѣ, Членъ Совѣта Военно-Учебныхъ Заведеній, Генералъ отъ Инфантеріи Ѳедоръ Филипповичъ *Довре*.

Dnia 12-go Sierpnia, zakończył w Rewlu życie, znakomity żeglarz, Admirał Jan syn Teodora *Kruzenstern*.

— Dnia 25-go Sierpnia, zakończył w Petersburgu życie, Członek Rady zakładów wojskowo naukowych, Jenerał Piechoty Teodor syn Filipa *d'Auvray*.

Тифлисъ,

8-го Августа, въ $8\frac{1}{2}$ часовъ утра, чувствуемо было здѣсь сильное землетрясеніе.

Z Tyflisu.

Dnia 8 go sierpnia r. b., o godzinie wpół do dziewiątéj rano, dało się tu uczuć silne wstrząśnienie ziemi.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вольный Городъ Краковъ.

Директоръ полиціи, 30 Августа, объявилъ, что лица распространяющія слухи, клонящіеся къ водворенію между жителями безпокойства, подвергаемы будутъ, по силѣ постановленія правительства, строгому полицейскому аресту на одинъ мѣсяцъ, или смотря по состоянію, будутъ наказываемы тѣлесно. Австрійскій пѣхотный полкъ вступилъ въ городъ Краковъ.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wolne Miasto Kraków.

Dyrektor policyi ogłosił w dniu 30-m sierpnia, że osoby rozsiewające wieści dążące do niepokojenia mieszkańców, na mocy postanowienia Prezesa rządu cywilnego i wojskowego, karane będą jedno-miesięcznym surowym aresztem policyjnym, albo cieleśnie, jeżeli pochodzą z niższych stanów. Półk austryacki piechoty W. Mistrza Niemieckiego wszedł do Krakowa.

Пруссія.

Берлинъ, 5 Сентября.

Изъ Бреславля сообщаютъ, что 3 го Сентября прибылъ туда нидерландскій Король, для посѣщенія своихъ имѣній въ Силезіи.

— Третьяго дня происходило торжественное открытіе двухъ желѣзныхъ дорогъ: изъ Франкфурта на Одерѣ—въ Бунцлау, длиною въ $22\frac{1}{4}$ мили, и изъ Коттена въ Бернбургъ, длиною въ $2\frac{3}{4}$ мили. Первая изъ нихъ оканчиваетъ линію желѣзной дороги, соединяющей Берлинъ съ Бреславлемъ, вся длина которой простирается до 34 миль. Другая будетъ продолжена до Гетингена и проведена въ Берлинъ и Ангальтъ. Осенью будутъ совершенно окончены три новыя дороги, то есть, изъ Берлина въ Гамбургъ, изъ Вайсенфельса (въ Турингіи) въ Веймаръ и главныя вѣтви дороги Нижней Силезіи. Дороги эти пополнятъ сѣть желѣзныхъ дорогъ, центръ коихъ составляетъ Берлинъ.

Prussy.

Berlin, 5 września.

Z Wrocławia donoszą, iż dnia 3 września zjechał tamże Król Hollenderski, przybyły dla zwiedzenia dóbr swoich w Szlązku leżących.

— Onegdaj odbyło się uroczyste otwarcie dwóch kolei żelaznych: z Frankfurtu nad Odrą do Bunzlau, długości $22\frac{1}{4}$ mile, i z Coethen do Bernburga, dług $2\frac{3}{4}$ mile. Piérwsza z nich dopełnia linię drogi żelaznéj łączącéj Berlin z Wrocławiem, któréj cała długość wynosi 34 mile. Druga ma bydź przedłużona aż do Getyngi, i rozgałęziać się do Berlina i do Anhalt. W jesieni mają bydź ukończone całkiem trzy nowe drogi, to jest: z Berlina do Hamburga, z Weissenfels (w Turyngii) do Wejmaru, i główne rozgałęzienie kolei Niższego Szląska. Drogi te uzupełnią sieć kolei żelaznych, których środkowym punktem jest Berlin.

ства: ибо, въ настоящемъ случаѣ, чѣмъ болѣе будетъ дѣлателей, тѣмъ обильнѣе получится жатва. Посему Географическое Общество обращается ко всѣмъ любителямъ Отечественнаго просвѣщенія, и, указывая имъ на свою полезную цѣль, приглашаетъ оказать ему содѣйствіе доставленіемъ свѣдѣній, которыя каждому случилось пріобрѣсти. Сюда относятся описанія городовъ, мѣстечекъ, церквей, монастырей и всѣхъ достопримѣчательныхъ мѣстностей, рѣкъ, озеръ, горъ и т. п., свойствъ климата и почвы, описаніе произведеній естественныхъ, особенностей и явленій геологическихъ, растеній, ископаемыхъ и пр., разныя статистическія данныя о народонаселеніи, торговлѣ, промышленности, фабрикахъ, заводахъ, ярмаркахъ, этнографическія замѣтки о различіяхъ племенныхъ, языкѣ и нарѣчіяхъ, нравахъ и обычаяхъ, повѣрьяхъ и предразсудкахъ народныхъ; также карты, планы, старинныя географическія описанія, журналы путешествій и вообще всѣ возможныя свѣдѣнія и документы, относящіеся къ предмету занятій Общества. Таковыя свѣдѣнія легко могутъ быть собраны мѣстными наблюдателями, а документы часто находятся въ собраніяхъ фамильныхъ бумагъ, въ частныхъ библіотекахъ, и т. п., гдѣ они лежатъ безъ употребленія, тогда какъ въ Обществѣ или чрезъ его посредство могутъ принести болѣе или менѣе важ-

będzie działających, tym plon zbierze się obfitszy. Dla tego Towarzystwo Geograficzne odwołuje się do wszystkich miłośników oświaty ojczystéj, i wskazując im swój cel pożyteczny, wzywa do udziału w dostarczeniu wiadomości, jakie się każdemu zebrać zdarzyło. Do tych zaś wiadomości należą opisania miast, miasteczek, kościołów, klasztorów i wszystkich ciekawych miejscowości, rzek, jezior, gór i t. p., własności klimatu i gruntu, opisy płodów naturalnych, osobliwości i zjawisk geologicznych, roślin, minerałów i t. d., różne data statystyczne o ludności, handlu, przemyśle, fabrykach, jarmarkach; spostrzeżenia etnograficzne co do różnic plemion, języka i dyalektów, co do obyczajów i zwyczajów, zabobonów i przesądów ludu: niemniéj mappy, plany, dawne opisy geograficzne, dzienniki podróży, i w ogólności wszelkie wiadomości i dokumenta, dotyczące przedmiotu zatrudnień Towarzystwa. Wiadomości takie łatwo mogą być zebrane przez miejscowych postrzegaczy, a dokumenta znajdują się częstokroć w papierach familijnych, w bibliotekach prywatnych i t. p., gdzie leżą bez użytku, gdy tymczasem dla Towarzystwa, lub za jego pośrednictwem, mogą się stać mniéj więcéj pożytecznemi. Wszelki dar podobny, wszelką notatę i rękopis, przyjmie Towarzystwo z największą wdzięcznością. Stosownie do treści i objętości, jako też w razie uchwalenia przez Radę Towarzystwa, artykuły takowe będą ogłoszone drukiem, kosztem Towarzystwa,

— Вновь назначенный министръ финансовъ, Г. Дюсбергъ, есть второй католикъ, поступившій въ министры со времени существованія прусскаго государства. Первымъ былъ Графъ Адамъ ф. Шварценбергъ, при Королѣ Фридрихѣ I.

— На здѣшнемъ театрѣ будетъ вскорѣ представлена опера, написанная владѣтельнымъ герцогомъ Саксенъ-Кобургскимъ.

— Nowo-mianowany Minister skarbu, P. Düesberg, jest drugim katolikiem, który od czasu istnienia Monarchii Prusskiéj został Ministrem. Piérwszym był Adam Hr. v. Schwarzenberg, za Króla Fryderyka I.

— Na tutejszéj scenie przedstawiona będzie wkrótce opera, skomponowana przez panującego Xięcia Sasko-Koburgskiego.

Австрія.

Вѣна, 6 Августа.

Его Императорское Высочество Великій Князь Михаилъ Павловичь изволилъ прибыть сюда третьяго дня, изъ Ишля.

— Изъ Праги сообщаютъ, что тамъ, 13 го Августа, замѣтили изъ обсерваторіи два солнца на небѣ, почти одинаковаго свѣта. Кажущееся солнце было западнѣе истиннаго, но оно было столь близко къ сему послѣднему, что, по поводу чрезвычайно яркаго свѣта, не льзя было различить его невооруженнымъ глазомъ. Это явленіе продолжалось двѣ минуты, послѣ чего кажущееся солнце исчезло.

— Композиторъ Викторъ - Гавріилъ, сынъ генерала Рожнецкаго, находится теперь въ Вѣнѣ. Онъ на дняхъ отправляется, по приглашенію, въ Римъ, гдѣ въ Сикстинской часовнѣ исполнена будетъ его литургія. Въ сѣверной Германіи сочиненія его весьма понравились.

Austrya.

Wiedeń, 6 sierpnia.

Zawczoraj przybył tu z Ischl Jego Cesarska Wysokość Wielki Xiążę Michał Pawłowicz.

— Donoszą z Pragi, iż tamże dnia 13 sierpnia, widziano z Obserwatoryum dwa słońca na niebie, jedno i drugie prawie jednakowéj jasności. Pozorne słońce stało nieco na zachód od prawdziwego, wszakże tak blisko, że z powodu rażącego blasku, nie można go było gołem okiem rozeznać. Zjawisko to trwało przez dwie minuty, poczém fałszywe słońce zniknęło.

— Kompozytor muzyczny Wiktor Gabryel Rożniecki, syn Jenerała, znajduje się w téj chwili w Wiedniu. Jedzie on zaproszony do Rzymu, gdzie w kaplicy Syxtusa wykonaną być ma Msza jego. W północnych Niemczech kompozycye jego podobały się powszechnie.

Франція.

Парижъ 5 Сентября.

Король со всею фамиліею выѣхалъ въ Нельи тотчасъ по принятіи адреса палаты депутатовъ.

— Вчера закрыты засѣданія въ обѣихъ палатахъ. Великій хранитель печати прочелъ постановленіе о томъ въ палатѣ перовъ, а министръ внутреннихъ дѣлъ — въ палатѣ депутатовъ. Члены палатъ разошлись при восклицаніяхъ: „Да здравствуетъ Король“

— Носятся слухи, что герцоги Немурскій и Омальскій будутъ сопутствовать герцогу Монпансьерскому въ Испанію, чтобы присутствовать при его бракосочетаніи съ Инфантиною Луизою. Въ то же время прибудетъ въ Испанію принцъ Жуэнвильскій съ своею эскадрою.

— Королевскимъ постановленіемъ, отъ 29 Августа, вице-адмиралъ Гривель переведенъ въ другое отдѣленіе кадровъ вице-адмираловъ и контръ-адмираловъ, и возведенъ въ званіе пера. Контръ адмиралъ Дюпети-Туаръ произведенъ въ вице-адмиралы, а капитанъ Бруа въ контръ-адмиралы.

— Журналъ *Constitutionnel*, бывшій органомъ Г. Тьера, 26 го Августа проданъ какому-то Г. Мосселино, члену консервативной партіи, весьма богатому человѣку, за 300,000 франковъ.

— Здѣсь образовалось новое страховое общество, весьма оригинальное. Общество это принимаетъ въ застрахованіе всякія несчастныя приключенія, происходящія на желѣзныхъ дорогахъ. Управленіе его

Francya.

Paryż, 5 września.

Król z całą rodziną wyjechał do Neuilly, zaraz po przyjęciu adressu Izby Deputowanych.

— Wczoraj zamknięte zostały obie Izby. Wielki Pieczętarz przeczytał odroczenie w Izbie Parów, a Minister spraw wewnętrznych, w Izbie Deputowanych. Izby rozeszły się przy okrzykach: „Niech żyje Król.“

— Słychać, że Xiążęta: Nemours i Aumale towarzyszyć będą Xięciu Montpensier do Hiszpanii, w celu znajdowania się na zaślubinach jego z Infantką Luizą. W tymże samym czasie przybędzie Xiążę Joinville z flotą swoją do Hiszpanii.

— Postanowieniem Królewskiem z dnia 29-go sierpnia, Wice-Admirał Grivel przeniesiony został do drugiéj sekcyi Wice-Admirałów i mianowany Parem. Kontr-Admirał Dupetit-Thouars otrzymał stopień Wice-Admirała, a Kapitan Bruat Kontr-Admirała.

— Dziennik *Constitutionnel*, dotychczasowy organ P. Thiersa, sprzedany został dnia 26 sierpnia niejakiemu P. Mosselinau, należącemu do stronnictwa konserwacyjnego, bardzo bogatemu człowiekowi, za 300,000 franków.

— Utworzyło się tu nowe towarzystwo ubezpieczeń, które w naszych czasach jest bardzo charakterystyczne. Jest to towarzystwo zabezpieczające od wszelkich nieszczęśliwych wypadków na kolejach żelaznych. Siedlisko

---

ную пользу. Всякое подобное приношеніе, каждая замѣтка и рукопись будутъ приняты Обществомъ съ полною признательностію. Смотря по содержанію и объему и въ случаѣ удостоенія Совѣтомъ Общества, они будутъ напечатаны на иждивеніи Общества въ его „Запискахъ“ или отдѣльными книгами, съ означеніемъ имени приславшаго. Краткія замѣчанія будутъ передаваться Ученымъ, которые спеціально занимаются предметомъ, съ тѣмъ, чтобы, пользуясь ими, они непремѣнно указывали на лице, отъ коего свѣдѣніе получено. Сверхъ того Общество готово давать денежное вознагражденіе за доставленныя свѣдѣнія, по желанію приславшаго и опредѣленію Совѣта. Подобныя статьи и записки могутъ быть присылаемы въ С. Петербургъ, на имя Секретаря Русскаго Географическаго Общества, Коллежскаго Ассессора Александра Васильевича Головнина, живущаго на Владимірской улицѣ, въ домѣ Андреевскаго, № $\frac{65}{16}$.

w jego „*Pamiętnikach*“, lub oddzielnie, z wyrażeniem nazwiska osoby przysyłającéj. Krótkie uwagi będą oddawane uczonym, specyalnie zajmującym się tym przedmiotem, z warunkiem, iżby korzystając z nich, wymieniali koniecznie, kto dostarczył wiadomości. Nadto Towarzystwo gotowe jest udzielać wynagrodzenia pieniężne za nadesłane wiadomości, na żądanie nadsyłającego i za uchwałą Rady. Artykuły podobne mogą być przysyłane do Petersburga, pod adressem Sekretarza Towarzystwa Geograficznego Rossyjskiego, Assessora Kollegijalnego, Alexandra, syna Bazylego, Gołownina, mieszkającego na Włodzimierskiéj ulicy, w domu Andrewskiego Nr. $\frac{65}{16}$.

Къ сему не излишне присовокупить, что Высочайше утвержденнымъ 20 Апрѣля 1846 года Положеніемъ Комитета Гг. Министровъ, Русскому Географическому Обществу и иногороднымъ Членамъ его даровано право пересылки по почтѣ письменной корреспонденціи и посылокъ до одного пуда вѣсомъ, безъ платежа вѣсовыхъ денегъ.

Nadmienić tu wypada, że przez Najwyżéj zatwierdzoną w dniu 20-m kwietnia 1846 r. uchwałę Komitetu PP. Ministrów, Towarzystwu Geograficznemu Rossyjskiemu, tudzież Członkom jego, w innych miastach zamieszkałym, nadane jest prawo przesyłania pocztą listów i pak, do jednego puda wagi, bezpłatnie.

находится въ Сенъ-Жоржѣ. Оно назначаетъ преміи отъ 1,000 до 20,000 фр. за всякое повреждение на желѣзной дорогѣ, а за каждые 1,000 франковъ взимается всего 50 сантимовъ (12½ коп. сер).

— Изъ Орана отъ 15-го Августа сообщаютъ слѣдующее: Марокскія власти, по видимому, не въ состояніи воспрепятствовать Абд эль-Кадеру проживать въ ихъ странѣ. Изданныя съ этою цѣлію предписанія губернаторовъ совершенно не имѣютъ силы. Каиды, не смотря на свои протесты, возобновляемые ими при каждомъ появленіи нашихъ штыковъ, соединяются съ Абд-эль-Кадеромъ, и участвуютъ въ раздѣлѣ добычи, пріобрѣтенной грабежемъ у благопріятствующихъ намъ племенъ. Такое положеніе вещей продолжаться не можетъ, если мы не хотимъ, возобновленія событій, происшедшихъ въ Сентябрѣ минувшаго года.

— Абд-эль-Кадеръ приписываетъ ужасное умерщвленіе нашихъ несчастныхъ соотечественниковъ, своему Халифу Бенъ-Тамы. Это обыкновенный дипломатическій изворотъ Арабовъ.

7 Сентября.

Французскій ученый конгрессъ начался 1-го с. м. въ Марсели. Собраніе открыто было рѣчью г-на Ру, въ которой изложилъ онъ исторію этого города. Президентомъ собранія избранъ г-нъ Комонъ.

— Г-нъ Тьеръ окончилъ еще два тома Исторіи Консульства и Имперіи. Шестой томъ сего изданія вышелъ 1-го Сентября, а седьмой и осьмой вскорѣ будутъ напечатаны. Говорятъ, что онъ намѣревается написать исторію Реставраціи и Іюльскаго правительства, и желая работать на покоѣ, нанялъ виллу близъ Парижа.

— Г. Дювейрье напечаталъ въ газетѣ *la Presse* свѣдѣніе о числѣ подписчиковъ нѣкоторыхъ изъ парижскихъ журналовъ, заимствованное имъ изъ оффиціальныхъ показаній. *Epoque* имѣетъ подписчиковъ 11,129, *National* 4,516, *Univers* 4,750, *Esprit* 3 558, *Commerce* 3,774, *Estafette* 3,806, *Quotidienne* 3 129, *Patrie* 2,281, *Gazette de France* 2,903, *Droit* 2,308, *Charivari* 2,903, *Echo Français* 2,581, *Reforme* 2,000, *Courrier Français* 2,000; за то *Débats*, *Constitutionnel*, *Presse* и *Siècle* имѣютъ вмѣстѣ 98,032 подписчика, а именно, *Siecle* 32,516, *Constitutionnel* 29,581, *Presse* 23,968 и *Journal des Débats* 11,967.

— Въ Брестѣ приготовляютъ корветты для отправленія на Отаити 1,600 чел.

— Въ красильномъ заводѣ, въ городѣ Вильфраншѣ, одинъ изъ рабочихъ упалъ въ котелъ съ кипяткомъ. При ужасной боли послѣ сего онъ въ изступленіи вскочилъ въ стоявшій въ близи сосудъ съ холодною водою, на днѣ коего была известь. Вскорѣ боль уменьшилась, а спустя нѣкоторое время она и совершенно прекратилась, неоставивъ никакихъ ранъ на ногахъ. И такъ, известковый растворъ оказался въ настоящемъ случаѣ вѣрнымъ спасительнымъ средствомъ.

Англія.

Лондонъ, 4 Сентября.

Ея Величество Королева, вчера, посѣтила снова островъ Жержи.

— Чрезвычайный посланникъ и полномочный министръ высокой порты при Сенъ-Джемскомъ дворѣ, князь Каллимахи, прибылъ вчера въ Лондонъ.

— Членъ парламента, Г. Струттъ, изъ Дербай, назначенъ президентомъ коммиссіи желѣзныхъ дорогъ. Его, по справедливости, можно бы назвать министромъ желѣзныхъ дорогъ.

— Вчера, въ Джонъ Стритскомъ литературномъ институтѣ, происходило весьма многочисленное собраніе хартистовъ, имѣвшее цѣлію образованіе избирательныхъ комитетовъ, которые при предстоящихъ общихъ выборахъ, должны стараться объ избраніи въ нижнюю палату приверженцевъ общаго права балотировки.

— Въ газетѣ *Cambridge Advertiser* напечатано: На послѣдней недѣлѣ отказано по завѣщанію 100,000 ф. стерл., для основанія университета въ Манчестерѣ. Говорятъ, что такую же сумму собрали для сей же цѣли по подпискѣ. Такимъ образомъ чрезъ нѣсколько лѣтъ въ Манчестерѣ будетъ университетъ, который по преподаванію наукъ не будетъ уступать ни одному изъ существующихъ уже университетовъ, а въ отношеніи искуствъ будетъ превосходить другіе.

jego jest w St. Georges. Zapewnia ono premia po 1,000 do 20,000 franków, za wszelkie uszkodzenia na kolejach żelaznych, a od każdych 1,000 franków płaci się tylko 50 centimów (12½ kop.).

— Z Oranu piszą pod dniem 15 sierpnia: Władze Marokkańskie zdają się nie być w stanie wzbronić Abd-el-Kaderowi rozpościerania się w ich kraju. Rozkazy Gubernatorów nie są wcale szanowane. Kaidowie, pomimo swych protestacyi, które ponawiają za każdém ukazaniem się naszych bagnetów, łączą się z Abd-el-Kaderem i biorą udział w łupach zdobytych na przyjaźnych nam pokoleniach. Ten stan rzeczy trwać długo nie może, jeżeli nie chcemy widzieć powtórzenia sławnéj katastrofy z miesiąca Września r. z.

— Abd-el-Kader zwala haniebne wymordowanie naszych nieszczęśliwych ziomków na swego kalifę Ben-Thamy. Jest to zwykła dyplomacya arabska.

Dnia 7 września.

Francuzki kongress naukowy otwarty został 1-go w Marsylii. Mowę zagajającą miał P. Roux, w któréj wymienił przeszłość historyczną Marsylii. P. Caumont obrany został Prezesem.

— P. Thiers ukończył znowu dwa tomy historyi Konsulatu i Cesarstwa. Tom szósty wyszedł 1-go września; 7-my i 8-my opuszczą niebawem prassę. Mówią, że ma zamiar napisać historyą restauracyi i rządu lipcowego, a chcąc pracować nad swém dziełem spokojnie, najął willę w bliskości Paryża.

— P. Duveyrier podaje w gazecie *la Presse* liczbę prenumeratorów niektórych dzienników paryzkich, według urzędowych wykazów, jak następuje: *Epoque* ma 11,129 prenumeratorów, *National* 4,516, *Univers* 4,750, *Esprit* 3,558, *Commerce* 3,774, *Estafette* 3,806, *Quotidienne* 3,129, *Patrie* 2,281, *Gazette de France* 2,903, *Droit* 2,308, *Charivari* 2,903, *Echo Français* 2,581, *Reforme* 2,000, *Courrier Français* 2,000, natomiast *Débats*, *Constitutionnel*, *Presse* i *Siècle* mają razem 98,032, prenumeratorów, t. j. *Siècle* 32,516, *Constitutionnel* 29,581, *Presse* 23,968, a *Journal des Débats* 11,967.

— W Brest przygotowują korwety do przeprawienia na Otahiti 1,600 ludzi.

W farbierni, w mieście Villefranche, jeden z robotników wpadł niedawno aż po kolana w kocioł z wodą wrzącą. Śród okropnych bólów, rozpacz podała mu myśl wskoczenia w stojące o podal naczynie z wodą zimną, na którego dnie było wapno. W krótce uśmierzyły się znaczne bóle, a niedługo potém ustały całkiem, i nie zostało żadnych ran na nogach. A tak woda nasycona wapnem, okazała się w tym razie niezawodnym środkiem.

Anglia.

Londyn, 4 sierpnia.

Królowa znowu zwiedziła zawczoraj wyspę Jersey.

— Xiążę Callimachi, Poseł nadzwyczajny i pełnomocny Minister Wysokiéj Porty przy dworze naszym, przybył wczoraj do Londynu.

— P. Strutt, członek parlamentu z Derby, mianowany został Prezesem kommissyi do kolei żelaznych (nazwaćby go można Ministrem kolei żelaznych).

— Wczoraj w literackim Instytucie na John Street, odbyło się bardzo liczne zgromadzenie Chartystów, które miało na celu utworzenie komitetów wyborczych, aby przy następnych powszechnych wyborach, starać się o wybór do Izby Niższéj stronników powszechnego prawa głosowania.

— Dziennik *Cambridge Advertiser* pisze: „W ostatnich tygodniach legowano blisko 100,000 f. szt. na założenie Uniwersytetu w Manchester. Mówią, że drugie tyle zebrane zostanie przez składki publiczne. Tym sposobem za parę lat Manchester posiadać będzie Uniwersytet, który w naukach żadnemu innemu ustępować nie będzie, a w pielęgnowaniu praktycznych umiejętności wszystkie inne zapewne przewyższy."

— Въ *Liverpool Times* напечатано: Огромность пространства Океана исчезаетъ передъ изобрѣтательнымъ человѣческимъ умомъ, который съ помощію пара постоянно уменьшаемъ разстояніе двухъ земныхъ полушарій. Уже нѣсколько разъ пароходы совершили путь изъ Нью Іорка въ Ливерпуль, въ продолженіе двѣнадцати дней. Но послѣднее путешествіе, совершенное пароходомъ *Great-Britain* показало, что мы приблизились уже къ тому времени когда это пространство можно будетъ совершать еще въ менѣе продолжительное время. Изъ опыта, произведеннаго этимъ желѣзнымъ пароходомъ, снабженнымъ архимедовымъ винтомъ, убѣдились, что въ случаѣ нужды, будетъ онъ въ состояніи совершать въ часъ 16-ть морскихъ миль; это быстрота, которой еще ни одинъ пароходъ, ни парусное судно не достигали на морѣ. Столь быстрый ходъ, совершеный въ продолженіе всего пути, доставилъ бы возмомность *Great-Britain* изъ Нью Іорка въ Ливерпуль прыбить черезъ 8½ дней.

5 Сентября.

Въ *Times* одобряютъ предположеніе о бракосочетаніи Королевы Изабеллы съ двоюроднымъ ея братомъ. Въ *Globe* объ этомъ отзываются слѣдующимъ образомъ: „Извѣстія о бракосочетаніи испанской Королевы и ея сестры произвело сильное впечатлѣніе во всѣхъ банкирскихъ конторахъ. Замѣчаютъ, что Франція благоразумно устроила свои сношенія съ разными странами, и что династія Лудовика Филиппа содѣйствовала къ упроченію могущества Франціи. Уполномоченные наши, по видимому довольные рѣшеніемъ вопроса, бывшаго столь долгое время спорнымъ, не могутъ скрыть своей зависти и опасенія, что всѣ эти тѣсныя связи съ чужими державами могутъ доставить французской торговлѣ исключительныя преимущества; если что либо можетъ сообщить иностранной торговлѣ въ Испаніи движеніе, то Франція воспользуется конечно самыми большими отъ этого выгодами.“

— Шестнадцатый конгрессъ англійскихъ ученыхъ откроется 9 го с. м. въ Сутгамптонѣ, подъ предсѣдательствомъ сэра Мурчиссона. Многія лица пріѣхали уже на этотъ конгрессъ изъ-за границы. Собраніе сіе удостоятъ своимъ присутствіемъ принцъ Альбертъ, лордъ Пальмерстонъ и лордъ Ашбуртонъ.

— Изъ Калькутты получены донесенія по 9 Іюля. Генералъ губернаторъ лордъ Гардинжъ и главнокомандующій арміею лордъ Гугъ находились въ Симли. Бомбейскій губернаторъ сэръ Георгъ Артуръ, просилъ увольненія отъ должности, по разстроенному здоровью, и 5 Августа намѣревался ѣхать въ Англію. Холера въ Синдѣ свирѣпствуетъ ужаснымъ образомъ; она открылась 14 Іюля утромъ, во время появившагося вѣтра, послѣ жаровъ, продолжавшихся нѣсколько недѣль; въ полночь умерло уже 9 рядовыхъ, а заболѣвшихъ было такое множество, что ихъ не могли помѣстить въ госпиталяхъ. Въ продолженіе пяти дней умерли до тысячи человѣкъ; послѣ сего, болѣзнь прекратилась въ арміи, и начала свирѣпствовать между туземцами. Въ Куратши вымерла половина жителей. Солдатъ погребали, по недостатку гробовъ, въ кроватяхъ. Синдскій губернаторъ, генералъ Нэпиръ, являлся повсюду, навѣщалъ больныхъ, ободрялъ ихъ и много содѣйствовалъ къ прекращенію заразы.

Италія.

Римъ, 19 Августа.

Папа и Кардиналъ Джицци занимаются теперь разсмотрѣніемъ проектовъ относительно финансовъ и другихъ отраслей правленія.

— Поѣздъ Папы, 15-го с. м., въ церковь *Santa Maria Maggiore* и оттуда обратно на *Monte Cavallo* все еще служатъ предметомъ разговоровъ. Восторженная приверженность Римлянъ къ своему монарху, при каждомъ новомъ случаѣ, проявляется сильнѣе и блистательнѣе, и именно торжественные и трогательные знаки всеобщаго энтузіазма въ этотъ день должны служить ему наилучшимъ доказательствомъ, что опорою его престола не одна партія, но весь народъ. Всѣ обыватели церковной области, предавъ забвенію взаимныя оскорбленія, примиряются нынѣ другъ съ другомъ, говоря: „мы всѣ составляемъ одно семейство, мы всѣ дѣти одного отца, нашего возлюбленнѣйшаго повелителя Пія IX.“ Вліяніе этого благороднаго восторга неизъяснимо. Уже два мѣсяца царствуетъ Его Святѣйшество, но въ продолженіе сего времени не со-

— W *Liverpool Times* czytamy: Ogrom Oceanu znika przed usiłowaniem umysłu ludzkiego, który za pomocą pary, zmniejsza ciągle przestrzeń odzielającą dwie półkule ziemi. Już kilka razy widziano parostatki odbywające drogę między New-Yorkiem i Liwerpoolem, w mniéj niż w dniach dwunastu. Ale ostatnia podróż odbyta przez parostatek *Great-Britain*, okazała, że się zbliżamy do chwili, w któréj ta przestrzeń w krótszym jeszcze czasie będzie mogła być przebytą. Według doświadczenia uczynionego przez ten żelazny parostatek, opatrzony śrubą Archimedesa, przekonano się, że w razie potrzeby, będzie mógł odbywać 16 mil morskich na godzinę; szybkość, do jakiéj jeszcze żaden parowy ani żaglowy okręt na Oceanie nie doszedł. Bieg tak szybki, odbywany przez całą drogę, zaprowadziłby *Great-Britain* z New-Yorku do Liwerpoolu w 8 dniach i 12 godzinach.

Dnia 5 września.

Małżeństwo Królowéj Izabelli z jéj stryjecznym bratem, jest dziś przedmiotem uwag wszystkich dzienników. *Times* pochwala je bezwarunkowo; *Globe* zaś tak się wyraża: „Wiadomość o małżeństwie Królowéj hiszpańskiéj i jéj siostry, sprawiła żywe zajęcie we wszystkich domach finansowych. Uważają, że związki Francyi wzmocniły się roztropnie i umiarkowanie w różnych krajach, i że rodzina Króla Ludwika Filipa przymnaża ze swéj strony siły Francyi. Jednakże, nasi pełnomocnicy, lubo zadowoleni z rozwiązania kwestyi tak długo spornéj, nie mogą ukryć zazdrości i obawy, ażeby te wszystkie wielkie związki z zagranicą nie przyniosły handlowi francuzkiemu przywilejów wyłącznych, a jeżeli cokolwiek-bądź może jeszcze nadać ruch handlowi zagranicznemu w Hiszpanii, to Francya niewątpliwie odniesie ztąd największe korzyści.“

— Szesnasty kongress naukowy angielski rozpocznie się 9-go w Southampton. Sir Murchisson zagai go mową i będzie jego Prezesem. Wiele osób przybyło już z zagranicy. Zgromadzenie to zaszczycą swą obecnością: Xiążę Albert, Lord Palmerston i Lord Ashburton.

— Mamy wiadomości z Kalkuty z d. 9-go lipca. Gubernator jeneralny, Lord Hardinge, i naczelny wódz, Lord Gough, bawili w Simli. Gubernator Bombaju, Sir Jerzy Arthur, złożył urząd, z powodu ciągle słabego zdrowia, i miał 5-go sierpnia wyjechać do Anglii. Zaraza w Sindzie sroży się nader okropnie. Zjawiła się rano, 14-go lipca, podczas wiatru, który nastąpił po upale, kilka tygodni trwającym. O północy, umarło już 9-ciu żołnierzy, a tylu było chorych, że ich w szpitalach niemożna było pomieścić. W ciągu dni pięciu zmarło 1,000 ludzi, poczém zaraza opuściła wojsko, i przeszła do krajowców. Połowa mieszkańców Kuratszy wymarła. Żołnierzy grzebano w łóżkach, gdyż nie było czasu dostarczyć trumien. Gubernator Sindu, Jenerał Napier, był wszędzie obecny, odwiedzał chorych, dodawał im odwagi i wielce się przyczynił do uśmierzenia klęski.

Włochy.

Rzym, 19 sierpnia.

Ojciec św. i Kardynał Gizzi zajmują się bez przerwy roztrząsaniem wielu projektów reformy, dotyczących skarbowości i innych gałęzi administracyi.

— Ciągle jeszcze mówią tu o przejeździe Ojca św. w dniu 15 b. m. do kościoła P. Maryi Maggiore i o powrócie na Monte-Cavallo. Zapał Rzymian dla Piusa IX, okazujący się przy każdém zdarzeniu, a mianowicie w tym dniu uroczystym wzruszające oznaki powszechnego uniesienia, są najlepszym dowodem, że podporą jego tronu jest nie pojedyncze stronnictwo, ale cały naród. Jakoż wszyscy obywatele Kościelnego Państwa, zapomniawszy swoich wzajemnych uraz, zbliżają się dziś do siebie, mówiąc: „wszyscy stanowimy jedną rodzinę, wszyscy jesteśmy dziećmi jednego ojca, naszego najukochańszego władzcy Piusa IX.“ Wpływ tego szlachetnego zapału jest niesłychany. Już dwa miesiące Ojciec św. panuje, a przez ten czas nie popełniono w Rzymie żadnego ważniejszego występku. Jeśli gdziekolwiek powstanie kłótnia między dwóma, dosyć aby trzeci zawołał: „Niech żyje Pius IX“,

вершено въ Римѣ ни одного важнаго преступленія. Если гдѣ либо произойдетъ ссора между двумя лицами, то довольно третьему провозгласить: „Да здравствуетъ Пій IX!“ и ссора тотчасъ прекращается, враждующіе бросаютъ оружіе и, дружески обнимая другъ друга, съ восторгомъ восклицаютъ: „Да здравствуетъ Пій IX! да здравствуетъ многія лѣта! Малѣйшій признакъ утомленія на его лицѣ, когда онъ появляется всенародно, возбуждаетъ уже опасеніе. „Святѣйшій Отецъ,— восклицали неоднократно женщины низшаго класса, когда Папа проходилъ мимо ихъ,— не забывай о своемъ здравіи!“ Постоянные неутомимые труды, публичныя аудіенціи, по четверткамъ и частныя, ежедневно, множество прошеній, которыя онъ самъ разсматриваетъ, важныя и многочисленныя государственныя дѣла, коими лично занимается, могли бы разстроить всякое здоровье, менѣе сильное — здоровья Пія IX; и потому нѣтъ ничего удивительнаго, если на немъ иногда примѣтны слѣды утомленія.

— Постоянная сострадательность Папы къ несчастнымъ и бѣднымъ, дѣлаясь болѣе и болѣе извѣстною народу, возбуждаетъ общую любовь и уваженіе къ нему. Извѣстно, что первымъ его дѣломъ послѣ вступленія на престолъ былъ выкупъ множества должниковъ находившихся въ заключеніи. И теперь ежедневно возобновляются такія происшествія, ежедневно увеличивается количество подвиговъ христіанскаго милосердія, къ чему способствуютъ суммы, поступившія отъ продажи излишнихъ экипажей и другихъ папскихъ вещей. Впрочемъ, все что онъ нынѣ совершаетъ на папскомъ престолѣ, то совершалъ уже прежде, будучи имольскимъ епископомъ. Разсказываютъ, что однажды, когда у него не было денегъ, какая-то бѣдная женщина пришла къ нему съ просьбою о подаяніи. Не имѣя ничего подать ей, епископъ замѣтилъ серебряную ложку на столѣ и, указавъ на нее, сказалъ: „Возьмите эту вещь и заложите въ Ломбардѣ а я самъ ее выкуплю, когда у меня будутъ деньги.“ Служитель незнавшій объ этомъ, объявилъ ему, что кто-то похитилъ ложку; благородный кардиналъ не желая объявлять настоящей причины случившейся пропажи, шутливымъ словомъ и кроткою улыбкою успокоилъ усерднаго своего слугу. Извѣстно, что Пій IX, при измѣненіи папскаго стола, сказалъ своему Гофъ-маршалу (*Maggiordomo*): „Будучи епископомъ, я издерживалъ не болѣе талера въ сутки, удостоившись званія кардинала я употреблялъ не болѣе полутора талера, а нынѣ, когда я сдѣлался Папою, вы будете издерживать для меня не болѣе двухъ талеровъ.“ Извѣстно также, что изъ 60 лошадей, находившихся на папской конюшнѣ, Пій IX велѣлъ продать половину. Теперь пришла очередь на садовника, разъѣзжающаго въ экипажѣ по городу. Его Святѣйшество спросилъ его: „Чего стоитъ содержаніе папскихъ садовъ?“— „Святѣйшій отецъ,— отвѣчалъ садовникъ,— 35,000 талеровъ въ годъ“ — „Это много; отнынѣ вы будете получать только 10,000 талеровъ, и не будете разъѣзжать въ экипажѣ.“— Пій IX хочетъ также распустить дворянскую гвардію и лейбъ-гвардію, которыя считаетъ обременительными для казны.

— На дняхъ скончалась въ Альбано, въ глубой старости, герцогиня Флери.

Испанія.

Мадритъ, 31 Августа.

Бракосочетаніе Королевы и ея сестры, совершится 10-го будущаго Октября, т. е. въ день рожденія Королевы. Инфантина Луиза отправится послѣ сего въ Парижъ.

— Въ оппозиціонныхъ журналахъ сильно возстаютъ противъ союза Инфантины Луизы съ французскимъ принцемъ.

— Королева Христина поручила супругѣ французскаго посланника, которая находится теперь въ Парижѣ, купить свадебныя подарки для обѣихъ августѣйшихъ невѣстъ. Графиню Брессонъ ожидаютъ здѣсь въ половинѣ Сентября. Говорятъ, что графъ Брессонъ получилъ орденъ Золотаго Руна, титулъ испанскаго герцога и значительное содержаніе.

— Инфантъ Донъ Францискъ д'Ассисъ назначилъ въ подарокъ для Королевы жемчужный уборъ, принадлежавшій покойной его матери, стоящій 5,000,000 реаловъ, и уступленный ему родными.

2 Сентября.

Говорятъ, что корреспонденты разныхъ англійскихъ журналовъ являлись сегодня къ Г. Бульверу

a wnet uspakajają się kłótnicy, rzucają noże i ściskają się powtarzając z uniesieniem: „Niech żyje Pius IX! niech żyje najdłuższe lata!“ Najmniejsza zmiana twarzy jego, gdy się ukazuje publicznie, budzi już powszechną trwogę. „Ojcze przenajświętszy, wołały nieraz kobiety z gminu, gdy Papież koło nich przechodził, „pamiętaj o zdrowiu swojém!“ Jakoż ustawiczna praca, posłuchania publiczne we Czwartki, a prywatne codzień, mnóstwo próśb, które sam roztrząsa, ważne i liczne sprawy publiczne, któremi się sam zajmuje, mogłyby zniszczyć każde inne zdrowie mniéj silne jak jest Piusa IX; dla tego też dziwić się nie można, jeżeli na nim niekiedy widać ślady wielkiego znużenia.

— Niewyczerpana litość Papieża dla nieszczęśliwych i ubogich, stając się coraz głośniejszą, budzi powszechne uwielbienie. Wiadomo, że piérwszym jego czynem po wstąpieniu na tron, było wykupienie mnóstwa uwięzionych za długi. Codzień powtarzają się podobne wypadki, codzień postępuje daléj to dzieło miłosierdzia, ku czemu funduszów dostarcza przedaż zbytkowych powozów i innych sprzętów Papiezkich. Zresztą, co dziś czyni, zasiadając na tronie św. Piotra, to czynił już kiedyś będąc Biskupem w Imola. Opowiadają, że pewnego dnia, gdy nie miał wcale pieniędzy, biédna jakaś kobieta przybyła z prośbą o jałmużnę. Nie mając jéj nic do dania, Biskup ujrzał śrebrną łyżkę na stole, wskazał więc na nią i rzekł: „Weź to, zastaw w Lombardzie, a już ja sam wykupię, jak będę miał pieniądze.“ Służący, który o niczém nie wiedział, oświadczył wkrótce panu, że skradziono łyżkę stołową; a szlachetny Kardynał, nie chcąc mu wyjawiać prawdziwéj przyczyny, żartem tylko i łagodnym uśmiechem troskliwość jego uspokoił. Wiadomo, że Pius IX, przy reformie stołu Papiezkiego, powiedział swemu Marszałkowi dworu (Maggiordomo): „Kiedy byłem Biskupem, wydawałem na dzień tylko talara, będąc Kardynałem, półtora talara, dziś kiedy jestem Papieżem, nie będziesz wydawał więcéj jak dwa talary.“ Wiadomo także, iż z 60 koni, składających stajnię Papiezką, Pius IX kazał sprzedać połowę. Teraz przyszła też kolej na ogrodnika, który karetą po mieście jeździ. Ojciec św. zapytał go: „Wiele kosztuje utrzymanie ogrodów Papiezkich?“ „Ojcze św., odpowiedział ogrodnik, 35,000 talarów rocznie.“ „To zawiele; odtąd będziesz miał tylko 10,000 talarów, ale nie będziesz jeździł karetą.“ Pius IX chce także rozpuścić gwardyą szlachecką i gwardyą przyboczną, koszt bowiem na ich utrzymanie uważa za niepotrzebny wydatek.

— W Albano umarła w tych dniach, w podeszłym wieku, Xiężna Fleury.

Hiszpania.

Madryt, 31 sierpnia.

Zaślubiny Królowéj i jéj siostry odbędą się 10-go Października, w rocznicę urodzin Monarchini. Infantka Luiza wyjedzie natychmiast do Paryża, gdzie z małżonkiem swoim mieszkać będzie.

— Dzienniki oppozycyjne powstają najmocniéj na małżeństwo Infantki Luizy z Xięciem francuzkim.

— Królowa Krystyna poleciła małżonce Posła francuzkiego, bawiącéj obecnie w Paryżu, zakupić podarunki ślubne dla obu oblubienic. Hrabina Bresson spodziewana jest tu w połowie Września. Słychać, że Hr. Bresson otrzyma order Złotego Runa, tytuł Xięcia hiszpańskiego i znaczne uposażenie.

— Infant Don Franciszek z Asizu przeznaczył dla Królowéj perły swéj zmarłéj matki, wartujące 5,000,000 realów, które mu rodzeństwo odstąpiło.

Dnia 2 września.

Mówią, że korrespondenci rozmaitych dzienników angielskich, przybyli dziś do P. Bulwer, zapytując go,

съ вопросомъ, точно ли онъ протестовалъ противъ союза Инфантины Луизы съ французскимъ принцемъ; но Г. Бульверъ отвѣчалъ, что слухъ сей совершенно не основателенъ.

— Правительство предписало учредить телеграфическую линію отъ Мадрида до французской границы.

Португалія.

Лиссабонъ, 15 *Августа*.

Английская эскадра, подъ командою вице-адмирала Паркера, прибыла сюда вчера, и бросила якорь близъ устья Тага. Пароходъ *Acheron* отплылъ вчера съ депешами въ Лондонъ, для полученія новой инструкціи на счетъ того, какъ долго эта эскадра должна пребывать здѣсь, для удержанія испанской арміи отъ предположеннаго вторженія въ Португалію.

— Недостатокъ въ деньгахъ становится у насъ все болѣе и болѣе ощутительнымъ, а угрожающій голодъ подтверждается уже королевскимъ постановленіемъ, напечатаннымъ въ оффиціальномъ *Diario*, коимъ предписано начальникамъ разныхъ провинцій донести о существующихъ жизненныхъ припасахъ.

20 *Августа*.

Здѣсь получено донесеніе, что испанскія войска отступаютъ отъ границъ; въ слѣдствіе сего, английскій адмиралъ Паркеръ, признавъ дальнѣйшее свое пребываніе при устьѣ Тага не нужнымъ, отплылъ съ своею эскадрою въ море, оставивъ однако въ гавани 2 линѣйныхъ корабля.

— Испанскій посланникъ въ Лиссабонѣ, Гонзалесъ Браво, который по причинѣ своихъ интригъ въ пользу Кабралей и—нестрогой частной жизни лишился общаго уваженія, наконецъ отозванъ своимъ правительствомъ.

— Въ сегодняшнемъ *Diario di Govorno* напечатано королевское постановленіе, по силѣ коего Коста Кабраль и братъ его лишаются своихъ должностей по званію членовъ государственнаго совѣта. Другимъ такимъ же постановленіемъ назначена военная коммисія, подъ предсѣдательствомъ маршала Сальданья, для преобразованія арміи.

Сѣв. Амер. Соед. Штаты.

Нью-Іоркъ, 16 *Августа*.

Американскій конгрессъ, засѣданіе коего продолжалось 8 мѣсяцевъ, на дняхъ отсроченъ.

— Провинціи Jowa и Висконтію приняты въ число штатовъ; въ слѣдствіе сего Соединенные Штаты состоятъ нынѣ изъ 30 штатовъ.

— Не смотря на начавшіеся переговоры съ Мексикою, войска Соединенныхъ Штатовъ сосредоточиваются при границѣ, чтобы въ случаѣ, если бы трактатъ не состоялся до Ноября, они могли немедленно вступить во внутрь страны и овладѣть столицею Мексики.

— Вооруженіе двухъ полковъ изъ волонтеровъ, для службы въ Калифорніи, обращаетъ здѣсь на себя общее вниманіе; эти полки состоятъ изъ сильныхъ людей, и расположены лагеремъ на островѣ здѣшней гавани, гдѣ ежедневно производятъ ученіе въ продолженіе 6 часовъ. Ожидаютъ прибытія транспортныхъ судовъ, на коихъ они будутъ перевезены въ Калифорнію.

— Такъ какъ въ первомъ посланіи президента Полка не означено количества суммы, для выдачи Мексики за переуступленіе требуемыхъ Соединенными Штатами провинцій; то 8-го числа отправлено въ сенатъ и палату представителей новое посланіе президента, коимъ сказанная сумма определена въ 2 милліона долларовъ. Предложеніе сіе, послѣ жаркихъ преній, утверждено въ палатѣ представителей большинствомъ 85 голосовъ противъ 79, съ тѣмъ однако прибавленіемъ, что такъ какъ здѣсь дѣло идетъ преимущественно о пріобрѣтеніи Калифорніи, то деньги эти выдаются съ тѣмъ непремѣннымъ условіемъ, чтобы въ трактатѣ именно было сказано, что въ этой провинціи, послѣ ея присоединенія къ Штатамъ, не можетъ болѣе существовать невольничества. Условіе это подало поводъ къ продолжительнымъ спорамъ въ сенатѣ, которыя не могли быть окончены до закрытія конгресса, и потому билль этотъ окончательно не былъ утвержденъ.

— Правительство Соединенныхъ Штатовъ намѣрено провести пограничную черту между Мексикою, вдоль

czyli jest prawdą, że protestował przeciw małżeństwu Infantki z Xięciem francuzkim. P. Bulwer odrzekł na to, że pogłoska pomieniona jest zupełnie fałszywą.

— Rząd rozkazał urządzić linię telegraficzną, z Madrytu do granic francuzkich.

Portugalia.

Lizbona, 15 *sierpnia*.

Eskadra angielska pod dowództwem Wice Admirała Parker, przybyła tu wczoraj i stanęła przed ujściem Tagu. Parostatek *Acheron* odpłynął wczoraj z depeszami do Anglii po nowe instrukcye, jak długo eskadra ta ma tu zabawić, dla wstrzymania armii hiszpańskiéj od wkroczenia do Portugalii.

— Brak pieniędzy coraz dotkliwszym jest u nas; a groźący niedostatek żywności uznany już został w dekrecie Królewskim, zamieszczonym w urzędowym *Diario*, w którym polecono różnym Naczelnikom powiatowym, aby donieśli o istniejących zapasach żywności.

Dnia 20 *sierpnia*.

Nadeszła tu urzędowa wiadomość, że wojska hiszpańskie cofają się od granicy; w skutek tego angielski Admirał Parker, uznawszy dalszy swój pobyt przy ujściu Tagu za niepotrzebny, odpłynął z eskadrą swoją na morze, pozostawiwszy jednak w porcie 2 okręty liniowe.

— Poseł hiszpański w Lizbonie, Gonzalez Bravo, który przez swoje zabiegi na korzyść Kabralów i gorszące życie prywatne, powszechnie stał się znienawidzonym, został nareszcie przez swój rząd odwołanym.

— Dzisiejszy *Diario di Govorno* zawiera postanowienie Królewskie, mocą którego Costa Cabral i brat jego, zostali z posad swoich, jako członkowie Rady Państwa, usunięci. Drugie postanowienie mianuje kommissyą wojskową, pod przewodnictwem Marszałka Saldanha, do zreorganizowania armii.

Stany-Zjednoczone Ameryki Północnéj.

Nowy-York, 16 *sierpnia*.

Kongress amerykański, którego posiedzenia trwały 8 miesięcy, został zamknięty.

— Prowincye Jowa i Wiscontiu zostały przyjęte do Unii jako oddzielne Stany; w skutek tego Unia składa się dziś z 30 Stanów.

— Pomimo rozpoczętych układów z Mexykiem, wojska Stanów-Zjednoczonych ściągają się na granicy, aby w razie, jeśliby traktat przed Listopadem nie przyszedł do skutku, mogły wnet wtargnąć w głąb kraju i opanować stolicę Mexyk.

— Uzbrojenie dwóch półków ochotników do służby w Kalifornii, obudza tu wielkie zajęcie. Składają się one z ludzi silnych, i stoją obozem na wyspie w porcie tutejszym, gdzie codzień odbywają ćwiczenia przez 6 godzin. Oczekują tylko na przybycie statków przewozowych, które zawieźć je mają do Kalifornii.

— Ponieważ piérwsze poselstwo Prezydenta Polk nie wykazało ilości uchwalić się mającéj summy, na zapłacenie Mexykowi za ustąpienie żądanych przez Stany-Zjednoczone prowincyi, przeto d. 8 b. m. przesłano Senatowi i Izbie Reprezentantów nowe poselstwo Prezydenta, w którém rzeczoną summę oznacza na 2 miliony dolarów. Wniosek ten po żwawych rozprawach przyjęty został w Izbie Reprezentantów większością głosów 85 przeciw 79, z tym atoli dodatkiem, że ponieważ tu głównie idzie o nabycie Kalifornii, przeto pieniądze te udzielają się pod tym tylko warunkiem, aby w traktacie wyraźnie zastrzeżoném było, iż w prowincyi téj, po jéj przyłączeniu do Stanów, niewolnictwo istnieć nie może. Warunek ten w Senacie dał powód do długich sporów, które ponieważ nie mogły przyjść do końca przed zamknięciem kongressu, bill ten przeto ostatecznie uchwalony nie został.

— Rząd Stanów-Zjednoczonych ma zamiar pociągnąć linię graniczną między Mexykiem, wzdłuż rzeki Rio-Gran-

рѣкиРіо-Гранде дель Норте, и до 36 градуса сѣверной широты, а отсюда на западъ до тихаго океана, такъ что отъ Мексики перешли бы къ Соединеннымъ Штатамъ обѣ Калифорніи, а также богатые копями сѣверные округи Мексики.

— Вотъ что пишутъ о Сѣверо-Американской арміи, сражающейся теперь съ Мексиканцами: „Въ этой арміи находится по крайней мѣрѣ столько же женщинъ, сколько солдатъ, и генералы считаютъ такую свиту совершенно необходимою. Эти женщины выступаютъ за два или за три часа прежде арміи, и идутъ на то мѣсто, которое назначено для лагеря. Тамъ онѣ тотчасъ собираютъ дрова, чтобы развести огонь, и варятъ обѣдъ или ужинъ для своихъ мужей, изъ принесенныхъ ими съѣстныхъ припасовъ. Безъ нихъ, солдаты въ гористыхъ и пустынныхъ странахъ умерли бы съ голода. Онѣ не мѣшаютъ быстрому движенію арміи, напротивъ, ускоряютъ походъ; потому что, освобождаютъ мужей отъ хозяйственныхъ заботъ и доставляютъ имъ время для отдыха. Во время сраженія онѣ находятся вблизи арміи, но на такомъ разстояніи, что не мѣшаютъ ея движеніямъ. Когда сраженіе кончится, онѣ отыскиваютъ раненыхъ и ухаживаютъ за ними. Участь этихъ бѣдныхъ женщинъ, большею частію Индіанокъ, незавидна; потому что подвергаясь безчисленнымъ лишеніямъ и трудамъ, онѣ часто должны переносить грубости и жестокости отъ солдатъ, которымъ служатъ съ невѣроятнымъ терпѣніемъ.“

Мексика.

30 *Іюля.*

Генералъ Паредесъ передалъ верховную власть вице-президенту генералу Браво, а самъ отправился для принятія начальства надъ войсками, предназначенными противъ Американцевъ. Всѣ министры вышли въ отставку. Генералъ Паредесъ выступилъ противъ инсургентовъ Гвадалахары. Подъ этимъ городомъ убитъ генералъ Арevало, испанскій уроженецъ, опытный офицеръ, котораго оставилъ въ опасности подчиненный его Пачеко. Паредесъ, прежде передачи вице-президенту верховной власти, роздалъ корсерскіе патенты и обнародовалъ всепрощеніе, за всѣ политическія преступленія.

— Новѣйшія извѣстія съ театра военныхъ дѣйствій, слѣдующія: Американцы овладѣли нѣсколькими незначительными городами, выше Матамораса, на правомъ берегу рѣки Ріо-Браво, но не двинулись далѣе во внутрь страны. Мексиканскія войска стоятъ въ Лонаресѣ, въ разстояніи нѣсколькихъ дней пути отъ сѣверо-американскаго лагеря.

— Бывшій мексиканскій президентъ, Генералъ Сантана, отплылъ на дняхъ въ Гаванну, съ нѣсколькими своими приверженцами, и предполагалъ сдѣлать высадку въ Вера-Крузъ, который, будто бы, объявилъ себя въ его пользу.

— По новѣйшимъ и самымъ точнымъ свѣдѣніямъ, народонаселеніе Мексики въ настоящее время простирается немного болѣе семи милліоновъ душъ. Оно состоитъ: 1) изъ Испанцевъ или ихъ потомковъ родившихся въ Мексикѣ, и извѣстныхъ подъ именемъ *креоловъ;* 2) изъ *Метисовъ*, происшедшихъ отъ смѣшенія бѣлыхъ съ туземными Индѣйцами; 3) изъ *Мулатовъ*, родившихся отъ смѣшенія бѣлыхъ съ неграми; 4) изъ *Зимбосовъ*, происходящихъ отъ смѣшенія Индѣйцевъ съ неграми; 5) изъ *Суметисовъ*, образовавшихся отъ смѣшенія этихъ разныхъ породъ, и наконецъ 6) изъ *Милайцевъ*, уроженцевъ Филиппинскихъ Островъ. Негровъ мало; невольничество совершенно уничтожено въ Мексикѣ, во время отпаденія этой колоніи отъ метрополіи. Туземные Индѣйцы составляютъ семъ частей всего народонаселенія, слѣдовательно ихъ около пяти милліоновъ душъ. Они кротки, гостепріимны, и показываютъ большія способности къ искусствамъ механическимъ. Образованность могла бы сдѣлать среди ихъ большіе успѣхи, если бы судьба Мексики не находилась въ рукахъ креоловъ.

de del Norte, aż do 36 stopnia szerokości północ., a ztąd na zachód aż do Oceanu Spokojnego; tak, że od Mexyku odpadłyby do Unii obie Kalifornie, oraz obfite w kopalnie, północne powiaty Mexyku.

— Oto co piszą o północno-amerykańskiéj armii, walczącéj obecnie z Mexykanami: „W téj armii znajduje się prawie tyle niewiast co i żołnierzy, a dowódzcy uważają ten orszak za niezbędnie potrzebny. Niewiasty wyruszają w podróż dwiema lub trzema godzinami przed wojskiem i udają się na miejsce przeznaczone dla rozbicia obozu. Tu zewsząd zbierają drwa, niecą ogień i gotują obiad, lub wieczerzę dla mężów, braci i synów, z tego zapasu żywności, który z sobą przyniosły. Bez nich, żołnierze w górzystych i bezludnych miejscach poumieraliby z głodu. Nie przeszkadzają też one bynajmniéj szybkiemu poruszeniu armii, owszem ułatwiają jéj pochod, oswobodzając mężczyzn od zatrudnień gospodarskich i dając im czas do wypoczynku. Podczas bitwy znajdują się zawsze niedaleko od wojska, w takiéj jednak odległości, że nie tamują jego obrotów. Po skończonéj walce wyszukują ranionych i opatrują ich blizny. Los tych biédnych kobiet, po większéj części Indyanek, jest godzien politowania, gdyż narażając się na niezliczone niewygody i kłopoty, muszą nieraz znosić grubijaństwa, a nawet okrócieństwa żołnierzy, którym z niesłychaną cierpliwością usługują.

Mexyk.

Dnia 30 *lipca.*

Jenerał Paredes złożył rząd w ręce Wice-Prezesa, Jenerała Bravo, i sam udał się dla objęcia dowództwa nad wojskiem, przeznaczoném przeciw Amerykanom. Wszyscy Ministrowie złożyli także swoje urzędowanie. Jenerał Paredes wyruszył naprzód przeciw powstańcom Gwadalaxary, pod którém to miastem poległ Jenerał Arevalo, Hiszpan rodem i dobry oficer, wystawiony na sztych przez swego podwładnego Pacheco. Paredes przed powierzeniem rządów Wice-Prezydentowi, wydał listy korsarskie, i ogłosił amnestyą za wszystkie przewinienia polityczne.

— Wiadomości najnowsze z teatru wojny, są następujące: Amerykanie zajęli kilka małych miast, powyżéj Matamoras, na prawym brzegu rzeki Rio Bravo, ale nie wtargnęli daléj w głąb kraju. Wojska Mexykańskie stoją w Linares, o kilka dni drogi od obozu amerykańskiego.

— Jenerał Santana, były Prezydent Mexykański, odpłynął w tych dniach z Hawanny, z kilku swoimi stronnikami, i zamyślał wylądować w Vera-Cruz, które się miało oświadczyć za jego stroną.

— Podług najnowszych i najdokładniejszych wiadomości, ludność Mexyku w obecnym czasie wynosi mało co więcéj nad 7,000,000 dusz. Składa się zaś: 1) z Hiszpanów lub ich potomków, którzy się w Mexyku zrodzili a są znajomi pod imieniem *Kreolów;* 2) z *Metysów*, którzy pochodzą ze zmieszania białych z tamecznymi Indyanami; 3) z *Mulatów*, którzy się zrodzili z połączenia białych z Murzynami; 4) z *Zambosów*, z połączenia Indyan z Murzynami; 5) z *Sumetysów*, z połączenia wzajemnego tych rozmaitych plemion, i nakoniec 6) z *Malajów*, mieszkańców wysp Filipińskich. Murzynów tam nader mało; niewolę zupełnie zniesiono w Mexyku od czasu oderwania się téj osady od dawnéj swéj Metropolii (Hiszpanii). Tameczni Indyanie składają siedm części całéj ludności, zatém znajduje się ich w Mexyku około 5,000,000. Są z natury łagodni, gościnni, i okazują wielką zdolność do kunsztów mechanicznych. Oświata mogłaby między nimi wielkie uczynić postępy, gdyby los Mexyku nie zostawał na nieszczęście w ręku Kreolów.

ВИЛЬНА. въ Тип. Ѳ. Гликсберга— Печ. позвол. 13-го Сентября 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*